

na! 474. Vsak svoje sreče kovač. 476. Vzemi ženico sebi verstnico. 477. V šolo hoditi muke prebiti. 481. Vsi smo, de se vsmili Bogú. 482. V sredi v zlati skljudi. 483. Včeraj skrito, — Dnes očito. 484. Čemu slepcu zercalo? Spiegel. 485. Če ne moreš pomagati, saj ne odmaguj! 487. Česar Ivče se navadi, — Se Ivanic ne odvadi. 489. Česar se Anžik učí, — Anže stori. 490. Česar v glavi ni, peta namesti. 491. Če več bab okoli otroka hodi, bolj je kilov. 492. Črna dobriga zerna. 494. Čič ni nič, delovic kruhovic. 495. Človek ni človek — Dokljer ga žena ne kersti. 496. Človek človeku Bog. 498. Človek človeku vrag. 499. Ciganka nima obraza, — Tode polno torbo. 500. Ciganka rodila je tebe lepó, — Možiti se bode za tebe lahko!

Dodade

Ilirskimu Listu Ljubljanskih novic 17. d. Sušca 1832.

Z.

Ukaz

ministerstva za uk in bogočastje dne 22. marcija 1877. št. 3898 od 1876, s katerim se za prostoročno risanje na izobraževalnih tečajih za učiteljice ročnih del vpeljuje učni črtež, in daje vodilo.

Za nauk v prostem risanju, kakor je določen v §. 88. osnovnega statuta izobraževališč za učitelje in učiteljice pride na izobraževalnih tečajih za učiteljice v ročnih delih naslednji učni črtež z vodilom vred v rabo:

A. Učni črtež za prosto risanje na izobraževalnih tečajih za učiteljice v ročnih delih.

Učni smoter.

Kar moč, naj se doseza spretnost v risanju, in premerjanji (kombinovanji) črtastih in drugačnih lepotičnih oblik (linearen und anderen Zierformen) z ozirom na njih porabo pri ženskih rokotvorih; znanost, kako gre barve jemati in harmonično sestavljati.

Kaj se učí?

(Unterrichtstoff.) (Tečaj traja 1 leto, na teden 2 uri.)

Risajo se ravnostne (ebene) geometrijske izobražbe: ravne in krive čerte, trikotji, čveterokoti, mnogokoti, krogovi, podolgovate čerte, premerjave (kombinacije) teh oblik. — Vaje v risanju ozališavnih (ornamentalnih) ravnostnih izobražeb; pravilne in somerne oblike; stilizovane jednostavne oblike listov in cvetic; premerjave njih na geometrijsko vrejeni podlagi; zvezdne podobe; rožice, trakovi, ovijače (Ranken), lepotičenje na robovih in ploskvi, pričetnice (Inizialen). — Vaje v risanju na pamet (Gedächtnis-Zeichenübungen) iz navedene učne tvarine. — Risanje po jednostavnih mnogo barvenih predlogah (polychromen Vorlagen). — Vaje v premerjalnem risanju po podanih prostih nagibljejih. Razlaganje najbolj jednostavnih geometrijskih oblik na telesninah. — Vaje v predrisanju na tabli s posebnim ozirom na krojilne izgledé (Schnittmuster).

B. Navod za prostoročno risanje na izobraževalnih tečajih za učiteljice v rokotvorih.

1. Odgovarjaje namenu izobraževalnega tečaja, naj se doseže s podučevanjem v risanju izurjenost in spretnost v taki meri, da bodo gojenke zmožne to, kar so se učile, koristno rabiti pri prihodnjem podučevanju, pri izverševanju svojega poklica. Ker pa pri ženskih rokotvorih ne gre za to, da se lepšajo ploščadi, bode treba pozornost obratiti na to, da se izražujejo ravnostne izobrazbe (ebene Gebilde).

2. Izhajaje od elementarnih geometrijskih izobrazeb obsega podučevanje geometrijsko ozališavo (Ornament), stilizovane listove in cvetične oblike, potem linearne in druge oblike za lepoticenje, ki se rabi pri ženskih rokotvorih. Postopa se zmiraj od jednostavnega do zloženega, od lahkega do težkega, prestopa potem k risanju po mnogobarvenih predlogah in k vajami v premerjalnem risanju, in se končuje z razlaganjem najbolj jednostavnih geometrijskih oblik telesnin z vajami v predrisanju na tabli. Na vseh stopinjah se ima postopati strogo vredjeno, in nima se prestopiti k lepoticnim oblikam prej, dokler se niso primerno vadile v risanju geometrijskih oblik. Posebno se ima risanje začetnic vaditi le toliko, kolikor je to z ozirom na ženska ročna dela neogibljivo potrebno.

3. Podučevanje je navadno skupno, t. j. vse gojenke v enem oddelku ali razredu risajo po jedni in isti predlogi, katero učiteljica (učitelj) pred očmi učenk sestavi na šolski tabli in spremlja s potrebnimi opombami. Le kedar se imajo izraževati zapletene oblike, pri risanju po mnogobarvenih predlogah, ravno tako pri risanju po premerah se podučuje posameznem, a ne skupno.

4. Pri razlaganju se ima oznančujoče (karakteristično) v obliki predstavljenega objekta primerno povdarjati. — Pri premerjenih izobrazbah se pove, kako so bile sestavljene ali zvezane in kako so nastale iz prvotnih (elementarnih) oblik; potem se na tanko pokažejo v posnemo potrebne pomožne čerte, razpravlja se velikost, mer in oblika predstavljenega objekta, potem pa razmerje posameznih delov do celote. — Ko se jemljejo prvotne geometrijske izobrazbe, ni treba jih vednostno razlagati. Tudi se je tukaj treba strogo ogibati krožila, ravnila, merila (Massstab) ali drugih pripomočkov.

5. Da se samodelavnost zbuja, naj se vodijo gojenke, ko so bili primerno pripravljene, da risajo na pamet in premerjalno. Pri risanju na pamet se predrisa jednostavna oblika na šolsko tablo in potem se razlaga. Potem ko se je učenkam prekrila, daje se nalog, da to podobo po določeni velikosti iz glave narede.

6. Risanje po premerah, ki budi domišljijo, naj se vadi v ta namen, da učenke na tanko spoznajo, kako se pravilno vežejo in sestavljajo jednostavne oblike, kako se stilizovane oblike listov in cvetic pravilno

vrede, vverste in organiško zvežejo, kako se imajo izraževati rože, travkovi, zvezde, kako lepoticiti obrobki in plošče, kako napravljati začetnice in podpisnice (monogramme) in kako se rabe te oblike za ženska ročna dela. Kot navod za premerjalno risanje naj učiteljica (učitelj) premerjalno risavo po jednostavnih, znanih nagibljajih na šolsko tablo nariše in naj razjasni, kako gre tukaj postopati.

7. Pri risanji po predlogah, ki so v barvah izpeljane, je vzeti najvažnejše o tem, kake barve se jemljejo in kako se skupaj somerno zlagajo. Kako se barve razdele v glavne, prvotne (primäre), v postranske (sekundäre), v mešane ali tercijarne barve, harmoniška sestava dodatnih barv (Ergänzungsfarben), to naj se nazorno kaže in razlaga v barveni skali (Farbenskala). Ko so bile gojenke primerno pripravljene, naj se vadijo v vekšanji in manjšanji, vzlasti po mnogobarvenih predlogah. Pri teh vajah se učenke opozorujejo na to, kako da je poglobiten pogoj, ako se kaj vidnega napravi v pravem primerju velikosti na predstavljenih oblikah.

8. Na koncu tečaja naj se pa gojenke vadijo in podučujejo v risanji na šolsko tablo, da zadobe tisto znanost in spretnost, ki vsposoblja, da morejo predrisati jednostavne krojilne izgled v šoli.

9. Pri odbiranji vseh predlog je, kar moč, gledati na posamezen poklic učiteljic rokotvora, in le oblike, ki morajo veljati v izgled, naj se izražajo.

10. Ker pri izraževanji ravnostnih izobražeb zavisi vrednost risave od pravilnosti obrisov, tako je treba prav zelo paziti na občertno (konturno) risanje. Občerti ali obrisi naj se izpeljejo s čistimi, enakomernimi črtami brez vsacega senčevanja. Da se posamezni deli risave bolj povzdignejo, sme se šrafirati.

T v a r i :

Da učenke izpeljujejo risave, naj se poslužijo svinčnikov, peres in tuša, čopiča in barve. Želeti je jednako velicega formata za posamezne risave, tedaj se priporočuje rabiti, tako imenovane risarske goli (Zeichenblock).

Vprašanje v šoli. *)

Vprašanja morajo biti:

a. Jasna. — Preden vprašaš, pomisli, so li vprašanja taka, ki presegajo otročji razum, — raje opusti vprašanja, koja otroci še razumeti ne morejo; zgubljeni čas se ne vrne. — Navada je pri nekterih učiteljih,

*) Ker sem sprevidel, kolike važnosti je vprašanje v šoli, sem se namenil o tem govoriti, ko sem nekaj tega sam skusil, nekaj pa v pedagogičnih knjigah čital. (Iz zapisnika konference dvorazrednice v sv. Križu n. J.) Objavljeno nam bode drago. Vr.